

SZTUCZNA INTELIGENCJA

WYKŁAD 16. ALGORYTMY GENETYCZNE - SCHEMATY, METODY SELEKCJI

Dr hab. inż. Grzegorz Dudek
Wydział Elektryczny
Politechnika Częstochowska

Częstochowa 2014

Schemat S – zbiór chromosomów o wspólnych cechach podobieństwa, tzn. zawierających 0 lub 1 na wyszczególnionych pozycjach we wzorcu podobieństwa.

Np. wzorzec 10^*1 reprezentuje chromosomy 1001 i 1011

$*01^*10$ reprezentuje zbiór chromosomów {001010, 001110, 101010, 101110}

gdzie "*" oznacza dowolny bit

Jeśli we wzorcu występuje m symboli $*$ to schemat zawiera 2^m chromosomów. Każdy chromosom o długości L należy do 2^L schematów.

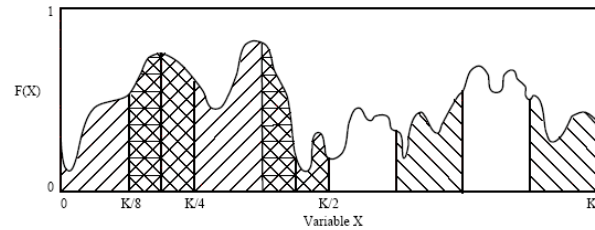
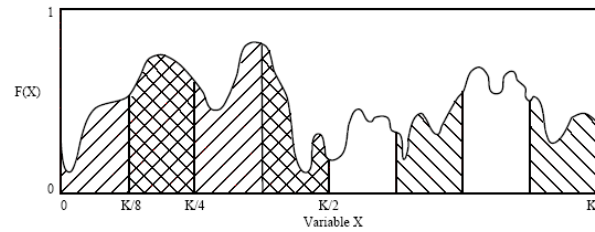
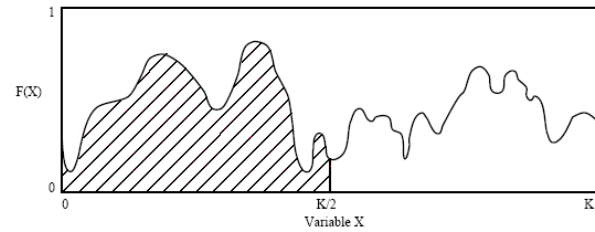
Rząd schematu $o(S)$ – liczba wartości wzorca różnych od $*$

Np. $o(10^*1) = 3$, $o(1^{**}10^{**}) = 3$, $o(*****) = 0$

Rozpiętość schematu $d(S)$ – odległość pomiędzy pierwszym i ostatnim symbolem różnym od $*$ we wzorcu

$d(10^*1) = 4-1 = 3$, $d(1^{**}10^{**}) = 5-1 = 4$, $d(*****) = 0$

INTERPRETACJA GRAFICZNA SCHEMATÓW

TWIERDZENIE O SCHEMATACH

Wpływ selekcji na przetwarzanie schematów

Średnia wartość funkcji przystosowania osobników w populacji $P(k)$, należących do schematu S :

$$F(S, k) = \frac{\sum_{ch_i \in S} F(ch_i)}{|S|_{P(k)}}$$

gdzie $|S|_{P(k)}$ – moc (liczebność) schematu S w k -tej populacji, $F()$ – przystosowanie chromosomu/schematu.

Prawdopodobieństwo wyboru w procesie selekcji chromosomu należącego do schematu S :

$$p_s(S) = \frac{\sum_{ch_i \in S} F(ch_i)}{\sum_{j=1}^N F(ch_j)}$$

TWIERDZENIE O SCHEMATACH

Oczekiwana liczba reprezentantów schematu S w puli rodzicielskiej:

$$E(|S|_{R(k)}) = N p_s(S) = |S|_{P(k)} \frac{F(S, k)}{\bar{F}(k)}$$

gdzie: $|S|_{R(k)}$ – moc schematu S w k -tej puli rodzicielskiej, $\bar{F}(k)$ – średnie przystosowanie populacji $P(k)$, N – liczebność populacji.

Wpływ krzyżowania na przetwarzanie schematów

Prawdopodobieństwo zniszczenia schematu w krzyżowaniu (prawdopodobieństwo, że chromosom należący do schematu S zostanie wybrany do krzyżowania i żaden jego potomek nie należy do schematu S) ograniczone jest z góry przez (jest nie większe):

$$p_c \frac{d(S)}{L-1}$$

TWIERDZENIE O SCHEMATACH

Prawdopodobieństwo przetrwania schematu (prawdopodobieństwo, że przynajmniej jeden potomek chromosomu należącego do schematu S będzie również należał do schematu S) ograniczone jest z dołu przez (jest nie mniejsze):

$$1 - p_c \frac{d(S)}{L-1}$$

Wpływ mutacji na przetwarzanie schematów

Prawdopodobieństwo zmiany pojedynczego bitu wynosi p_m . Prawdopodobieństwo, że żaden ustalony symbol w schemacie nie ulegnie zmianie podczas mutacji:

$$(1 - p_m)^{o(S)} \cong 1 - p_m o(S)$$

Oczekiwana liczba reprezentantów schematu S w populacji $P(k+1)$:

$$E(|S|_{P(k+1)}) \geq |S|_{P(k)} \frac{F(S,k)}{\bar{F}(k)} \left(1 - p_c \frac{d(S)}{L-1}\right) (1 - p_m)^{o(S)} \cong |S|_{P(k)} \frac{F(S,k)}{\bar{F}(k)} \left(1 - p_c \frac{d(S)}{L-1} - p_m o(S)\right)$$

Jeśli $d(S)$ i $o(S)$ są niewielkie to:

TWIERDZENIE O SCHEMATACH

$$|S|_{P(k+1)} \cong |S|_{P(k)} \frac{F(S,k)}{\bar{F}(k)}$$

Jeśli schemat S ma przystosowanie o $\varepsilon\%$ powyżej średniego w populacji:

$$F(S,k) = \bar{F}(k) + \varepsilon \bar{F}(k)$$

to:

$$|S|_{P(1)} = |S|_{P(0)}(1+\varepsilon), \quad |S|_{P(2)} = |S|_{P(0)}(1+\varepsilon)(1+\varepsilon), \quad \dots,$$

$$|S|_{P(k)} = |S|_{P(0)}(1+\varepsilon)^k$$

co oznacza wzrost wykładniczy liczby schematów o przystosowaniu powyżej średniego.

TWIERDZENIE O SCHEMATACH

Twierdzenie

Schematy małego rzędu, o małej rozpiętości i o przystosowaniu powyżej średniego w populacji otrzymują rosnącą wykładniczo liczbę swoich reprezentantów w kolejnych generacjach AG.

Hipoteza cegiełek

AG dąży do osiągnięcia rezultatu bliskiego optimum poprzez zestawianie schematów o przystosowaniu powyżej średniej, małego rzędu i o małej rozpiętości. Schematy te nazywane są cegiełkami lub blokami budującymi.

Wnioski:

- sposób kodowania powinien zapewniać dobre schematy (małego rzędu, małej rozpiętości), a operatory genetyczne powinny je efektywnie przetwarzać (specjalizowane AE uwzględniające specyfikę zadania)
- wbudowana równoległość – liczba efektywnie przetwarzanych schematów jest proporcjonalna do N^3 .

Selekcja ruletkowa – wymagania i wady

- oczekiwana liczba kopii osobnika ch_i o przystosowaniu $F(ch_i)$ wynosi (selekcja proporcjonalna)

$$E[e(ch_i)] = p_s(ch_i)N = \frac{F(ch_i)}{\bar{F}}$$

- metoda wymaga dodatnich wartości funkcji przystosowania
- metoda nadaje się do zadań maksymalizacji
- przedwczesna zbieżność algorytmu (do rozwiązania suboptymalnego), superosobniki, gwałtowna eliminacja gorszych rozwiązań – gdy funkcja przystosowania wykazuje duże zróżnicowanie
- stagnacja – gdy funkcja przystosowania jest płaska i w końcowej fazie procesu, gdy średnie przystosowanie niewiele odbiega od maksymalnego

---

Aby zapobiec przedwczesnej zbieżności lub stagnacji stosuje się skalowanie funkcji przystosowania. Skalowanie może wyrównywać funkcję przystosowania jak i ją wyostrzać (różnicować osobniki, szczególnie w końcowej fazie przeszukiwań).

Skalowanie liniowe

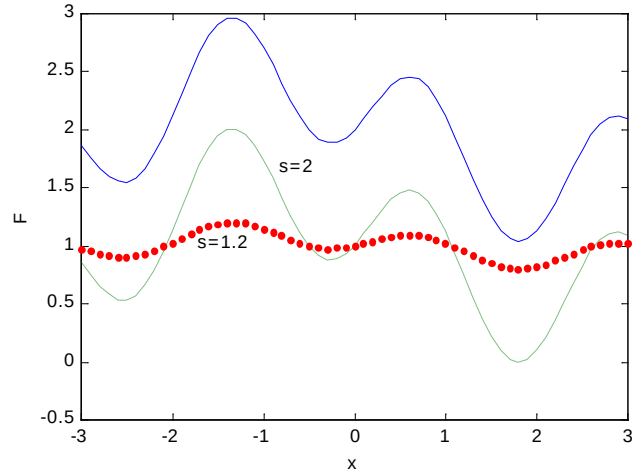
$$F' = aF + b$$

gdzie: a i b – stałe dobrane tak, aby średnia wartość funkcji przystosowania przed i po skalowaniu były jednakowe, a maksymalna wartość funkcji przystosowania była wielokrotnością wartości średniej (od 1,2 do 2).

Skalowanie liniowe 2

$$F' = 1 + \frac{F - \bar{F}}{F_{\max} - \bar{F}} (s - 1)$$

gdzie: s – oczekiwana liczba kopii najlepszego osobnika w puli rodzicielskiej (np. 2). Liczba kopii osobnika o średnim przystosowaniu = 1.

Obcinanie typu sigma

gdzie: c – stała od 1 do 5, σ – odchylenie standardowe w populacji. Jeśli $F' < 0$ to przyjmuje się $F' = 0$.

Skalowanie potęgą

$$F' = F^k$$

dla $k < 1$ wygładzanie (niwelowanie pagórków), dla $k > 1$ wyostrozanie.

Skalowanie Boltzmann

$$F' = \exp(F/T)$$

im większe T , mniejszy napór selekcyjny.

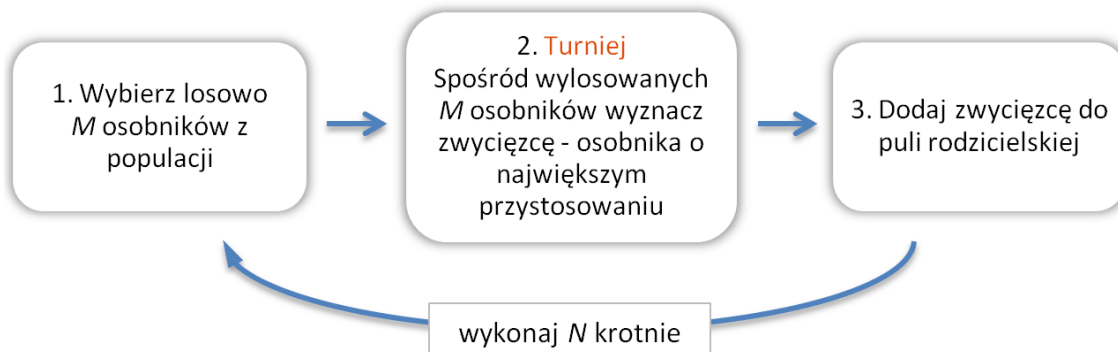
Uniwersalne stochastyczne próbkowanie

```
begin
  sum = 0;
  ptr = rand();
  for j = 1 to N do
    sum = sum + ej; // ej - oczekiwana liczba kopii chromosomu
                    // k w puli rodzicielskiej, ej = N*psj
  while (sum > ptr ) do
    wybierz chromosom j do puli rodzicielskiej;
    ptr = ptr + 1;
  end
end
end
```

Selekcja turniejowa

Losuje się (z powtórzeniami) pewną liczbę M osobników z populacji i wybiera się spośród nich najlepszego, który przechodzi do puli rodzicielskiej. Ten proces powtarza się N -krotnie, do momentu zapełnienia puli.

Większa wartość M zwiększa napór selekcyjny tej procedury. Metoda turnieju nadaje się zarówno do poszukiwań maksymalnych jak i minimalnych wartości funkcji.

Selekcja rankingowa

Prawdopodobieństwo selekcji osobnika wyznacza się na podstawie jego rangi – pozycji osobnika na liście posortowanej według przystosowania.

$$p_s(\mathbf{x}_k) = \left(1 - \frac{r(\mathbf{x}_k)}{r_{\max}}\right) \cdot a + b$$

